

ANS 1 * प्रस्तावना (पंचायत राज व्यवस्थाविषु आधारित)

- * ऐतिहासिक पार्श्वभूमी - (i) गाव पंचायत (पंचमेडळ) मनुस्मृती, (ii) सामुहिक विकास (iii) राष्ट्रीय विकास कार्यक्रम (iv) 1920 M. Cawellin insisted for self govt, (v) 1937- Establishment of Grampanchayat.

किंवा

* प्रस्तावना (विकाल प्रशासनावर आधारित)

- * संकल्पना - "विकास प्रशासन म्हणजे जनतेच्या सामा-आर्थिक, सांस्कृतिक, कला सर्वांगीण विकासासाठी केलेले प्रयत्न." * व्याप्ती - लोकसहभाग, नियोजन, उद्बोधन, अनुशासन, गुल्याधिष्ठापन, लक्ष्मण विकास

ANS. 2

* प्रस्तावना (जमिन सुधारणे शि संबंधित)

- * स्वरूप -> कामदमांची निर्मिती, पुढस्त्या, अंगठेवजावणी, वंडालमक कार्कड * गरज -> (i) ग्रामीण आगातीले विषमता कमी करणे, (ii) गरीब-दारीय निर्मूलक, (iii) शेती विकासात पाठना (iv) जमिनीचे व्याप वाढवणे.

किंवा

* प्रस्तावना - (जमिनीविषयक कामदमांवर आधारित)

- * स्वरूप -> (i) जमिन दारणा मर्यादा निश्चिती, (ii) surplus land Acquisition, (iii) Distribution of land among, tenants, landless labour (iv) to abolish Zamindari.

ANS 3

* प्रस्तावना (आदिवासींचे हक्क व जंगलांच्या आधारे)

- * जमिनी विषयक हक्क -> वरीवाट हक्क, भूमिहीन आदिवासी, पूर्ववसन आदिवासी, विजय आदिवासी हस्तांतरण संघी. Reclaiming * वन विषयक हक्क -> गोंबा वनोपज आदिवासी, Right to access. जंगल संरक्षण - वडा संरक्षण

किंवा

* प्रस्तावना (जैव विविधतेक आधारित)

* संकल्पना - "Totality of different organism, the genes they contain and eco-system their form."

Marks

स्वरूप - ① जैव विविधता जलम,

② धोक्याची मोजदात

③ प्रकार

④ Species database.

⑤ पर्यावरणीय महत्व

⑥ विलुप्त जाती कारणे

ANS
4

* प्रस्तावना (सहकारावर आधारित)

* व्याख्या - "The process of working together to the same end."

* स्वरूप - स्वमंलेवा, लोकाभिमुख, उपमाश्रितता, सेवाकेंद्रित

किंवा

* प्रस्तावना (माहिती आधिकारशी निगडित)

* अर्थ - माहिती प्रविष्ट्याची स्वच्छता अलगाव्या नागरिकांना विविध माहिती मिळवून देण्याची संपूर्ण करणे

* वैशिष्ट्ये - ① पाहूदशकता, आघायावर तज्ज्ञ, लोकसहभाग, प्रशासन-शासनावर अंकुश, विमान,

ANS
5

टिपा लिहा. (दोन)

क) पेसा कायदा - प्रस्तावना, वैशिष्ट्ये, महत्व.

① आदिवासींचा व्याय, पर्यावरण संतुलन, ग्रामसभेस अधिकार

ख) व महकम समिती व ग्रामसभा - प्रस्तावना.

① संशोधनाचा अधिकार ② संपन्नतेचे वचन ③ ग्रामसभेस अधिकार

क) ७३ व्या घटना दुसऱ्याचे स्वरूप - प्रस्तावना

① पंचायत राज पद्धतीस घटनात्मक स्वरूप, ११ वी सूची, लोकसहभाग

ड) लुकरेवंपीक लुकरेजोळ अधिनियम १९४७

① शेती विकास उत्पादनात वाढ प्रशासनात लुच्चारणा,

शेतकरी सेवांचे जतन ग्रामीण रोजगार, वेळोवेळी व्याय